

---

# آزمون‌های روانشناختی ۱

(سنجش هوش)

---

سهیلا زکی‌زاد

دانشجوی دکترای روانشناسی عمومی

با همکاری

سعید بختیارپور

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی اهواز

|                     |   |                                                                            |
|---------------------|---|----------------------------------------------------------------------------|
| سرشناسه             | : | زکی زاده، سهیلا، ۱۳۵۶ -                                                    |
| عنوان و نام پدیدآور | : | آزمون‌های روانشناختی ۱: سنجش هوش / نویسنده سهیلا زکی زاده، سعید بختیارپور. |
| مشخصات نشر          | : | اصفهان : انتشارات خاتم الانبیاء، ۱۳۹۹.                                     |
| مشخصات ظاهری        | : | ۲۴۰ ص.                                                                     |
| شابک                | : | 978-622-688319-1                                                           |
| وضعیت فهرست‌نویسی:  | : | فیا                                                                        |
| موضوع               | : | روانشناسی -- آزمون‌ها -- راهنمای آموزشی (عالی)                             |
| موضوع               | : | Psychological tests -- Study and teaching Higher                           |
| موضوع               | : | آزمون‌های هوش -- روش‌شناسی                                                 |
| موضوع               | : | Intelligence tests -- Methodology                                          |
| شناسه افزوده        | : | بختیارپور، سعید، ۱۳۵۷ -                                                    |
| شناسه افزوده        | : | Bakhtiarpour, Saeed                                                        |
| رده‌بندی شنگ        | : | BF۱۷۶                                                                      |
| رده‌بندی دی‌رجی     | : | ۱۵۰/۲۸۷                                                                    |
| شماره کتابشناسی ملی | : | ۶۱۱۱۱۹                                                                     |

## آزمون‌های روانشناختی ۱

### (سنجش هوش)

نویسنده: سهیلا زکی زاده، سعید بختیارپور

انتشارات: خاتم الانبیاء

مدیر تولید: سید محسن موسوی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ: چاپ اول ۱۳۹۹

قطع و تعداد صفحات: وزیری ۲۴۰ صفحه

لیتوگرافی: آسمان \* چاپ: یلدا \* صحافی: بهار

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۸۳-۱۹-۱

حق چاپ و نشر محفوظ است.

قیمت: ۴۵/۰۰۰ تومان

پخش: ۰۹۳۵۶۶۶۸۹۵۲

## فهرست مطالب

|    |          |
|----|----------|
| ۱۱ | پیشگفتار |
|----|----------|

### فصل اول

|    |                                                       |
|----|-------------------------------------------------------|
| ۱۳ | مطالعه و تعریف هوش و تاریخچه شناخت اولین آزمونهای هوش |
| ۱۵ | مقدمه                                                 |
| ۱۷ | مطالعه هوش                                            |
| ۲۴ | تعریف هوش                                             |
| ۲۴ | بینه و سیمون                                          |
| ۲۴ | بینه                                                  |
| ۲۴ | ترمن                                                  |
| ۲۵ | وکسلر                                                 |
| ۲۵ | آناستازی                                              |
| ۲۶ | پیاژه                                                 |
| ۲۶ | کتل                                                   |
| ۲۷ | ترستون                                                |
| ۲۹ | استرنبرگ                                              |
| ۳۰ | گاردنر                                                |

## فصل دوم

- ویژگی ها و انواع طبقه بندی آزمون های روانشناختی ..... ۳۵
- تعریف آزمون روانی ..... ۳۷
- ویژگی آزمون ها ..... ۳۸
- الف - پایایی پرسشنامه یا قابلیت اعتماد ابزار اندازه گیری ..... ۳۸
- ۱- روش آزمون- آزمون مجدد یا روش بازآزمایی ..... ۳۹
- ۲- روش مآزی با استفاده از آزمونهای همتا ..... ۴۰
- ۳- روش نضیف یا دو نیمه کردن آزمون ..... ۴۰
- ۴- روش کودر- ریپاردسون ..... ۴۱
- ۵- روش آلفای کرونباخ ..... ۴۱
- مقدار ضریب پایایی ..... ۴۲
- عوامل مؤثر بر ضریب پایایی ..... ۴۲
- ب - روایی پرسشنامه یا قابلیت اعتبار ابزار اندازه گیری ..... ۴۳
- روشهای تعیین روایی یا اعتبار ..... ۴۴
- ۱- روایی صوری ..... ۴۴
- ۲- روایی محتوا ..... ۴۴
- ۳- روایی ملاکی ..... ۴۵
- ۴- روایی سازه ..... ۴۶
- روایی همگرا و واگرا (تشخیصی) ..... ۴۷
- ۵- روایی یا اعتبار عاملی ..... ۴۸
- طبقه بندی آزمونهای روانی ..... ۴۸
- طبقه بندی آزمون ها از نظر دقت ساخت ..... ۵۵
- طبقه بندی آزمونها از نظر شناختی ..... ۵۶
- طبقه بندی آزمونها از لحاظ روش تفسیر نمره های آزمون ..... ۵۷
- آزمون های سرعت در برابر آزمون های قدرت ..... ۵۷
- آزمون های وابسته به فرهنگ در برابر آزمون های ناپسته به فرهنگ ..... ۵۸

|         |                                                 |
|---------|-------------------------------------------------|
| ۵۸..... | آزمون‌های عینی در برابر آزمون‌های ذهنی          |
| ۵۸..... | آزمون‌های عملکردی در مقابل آزمونهای مداد- کاغذی |

## فصل سوم

|          |                                                 |
|----------|-------------------------------------------------|
| ۶۱.....  | آزمونها                                         |
| ۶۳.....  | آزمون ترسیم آدمک (گودیناف)                      |
| ۶۳.....  | محدودیت‌های آزمون ترسیم آدمک گودیناف            |
| ۶۴.....  | هدف از انجام آزمون آدمک گودیناف                 |
| ۶۴.....  | نحوه اجرای آزمون آدمک گودیناف                   |
| ۶۵.....  | دستور اجرای آزمون آدمک گودیناف                  |
| ۶۶.....  | نحوه امتیازبندی آزمون آدمک گودیناف فرم ۵۱ سؤالی |
| ۶۸.....  | نحوه محاسبه امتیازات                            |
| ۷۲.....  | آزمون بندر گشتالت                               |
| ۷۴.....  | چگونگی روش اجرای آزمون بندر گشتالت              |
| ۷۷.....  | روش نمره‌گذاری و تفسیر آزمون بندر گشتالت        |
| ۹۲.....  | روش تفسیر نمرات آزمون بندر گشتالت               |
| ۹۵.....  | آزمون بندر گشتالت و اختلالات عاطفی کودکان       |
| ۹۸.....  | آزمون بندر گشتالت و آسیبهای مغزی                |
| ۱۰۰..... | آزمون رشد اجتماعی وایلند                        |
| ۱۰۱..... | روش نمره‌گذاری مقیاس رشد اجتماعی وایلند         |
| ۱۰۲..... | شرایط توقف آزمون رشد اجتماعی وایلند             |
| ۱۰۴..... | روش محاسبه رشد اجتماعی وایلند                   |
| ۱۰۵..... | روش تفسیر آزمون رشد اجتماعی وایلند              |
| ۱۰۶..... | مقیاس رشد اجتماعی وایلند                        |
| ۱۱۱..... | پاسخنامه رشد اجتماعی وایلند                     |
| ۱۱۴..... | پرسشنامه هوش هیجانی بار- آن                     |

|          |                                                               |
|----------|---------------------------------------------------------------|
| ۱۱۵..... | مشخصات پرسشنامه هوش هیجانی بار- آن                            |
| ۱۱۷..... | نمره‌گذاری و تفسیر نمرات پرسشنامه هوش هیجانی بار- آن          |
| ۱۱۹..... | پرسشنامه هوش هیجانی                                           |
| ۱۲۶..... | آزمون ماتریسهای پیشرونده ریون                                 |
| ۱۲۶..... | ماتریسهای پیشرونده استاندارد (SPM)                            |
| ۱۲۷..... | روش اجرای آزمون ماتریسهای پیشرونده استاندارد (ریون استاندارد) |
| ۱۳۱..... | تصاویر                                                        |
| ۱۵۷..... | آزمون مارهای پروتئوس                                          |
| ۱۵۷..... | ابزار اجرای مارهای پروتئوس                                    |
| ۱۵۸..... | دستورالعمل آزمون مارهای پروتئوس                               |
| ۱۵۸..... | موارد خطا و کوششهای ناموفق در آزمون مارهای پروتئوس            |
| ۱۵۹..... | امتیاز مارها                                                  |
| ۱۶۰..... | شرایط تکرار مارهای پروتئوس                                    |
| ۱۶۰..... | نحوه گردکردن سن آزمودنی در مارهای پروتئوس                     |
| ۱۶۱..... | محاسبه نمره آزمودنی                                           |
| ۱۶۱..... | اجرای ماز ۳ ساله                                              |
| ۱۶۲..... | اجرای ماز ۴ ساله                                              |
| ۱۶۳..... | اجرای ماز ۵ ساله                                              |
| ۱۶۴..... | اجرای ماز ۶ ساله                                              |
| ۱۶۴..... | اجرای ماز ۷ ساله                                              |
| ۱۶۵..... | اجرای مازهای ۸، ۹ و ۱۰ ساله                                   |
| ۱۶۶..... | اجرای ماز ۱۱ ساله                                             |
| ۱۶۷..... | اجرای ماز ۱۲ و ۱۴ ساله                                        |
| ۱۷۲..... | آزمون مکعبهای کهنس                                            |
| ۱۷۳..... | ابزار اجرای آزمون مکعبهای کهنس                                |
| ۱۷۳..... | نحوه اجرای آزمون مکعبهای کهنس                                 |

|          |                                                   |
|----------|---------------------------------------------------|
| ۱۷۵..... | محاسبه نمره آزمودنی.....                          |
| ۱۷۵..... | محاسبه هوشبهر آزمون مکعبهای کهنس.....             |
| ۱۷۸..... | مقیاس هوش اجتماعی ترومسو (TSIS).....              |
| ۱۷۹..... | پایایی و روایی.....                               |
| ۱۸۳..... | پرسشنامه هوش فرهنگی (CIQ).....                    |
| ۱۸۳..... | پایایی و روایی پرسشنامه هوش فرهنگی.....           |
| ۱۸۸..... | پرسشنامه‌ی خود گزارشی هوش معنوی کینگ (SISR1)..... |
| ۱۸۹..... | پایایی و روایی.....                               |
| ۱۹۳..... | پرسشنامه‌های ضمیمه .....                          |
| ۱۹۴..... | چک لیست نشانه‌های اختلالات روانی (SCL- 90-R)..... |
| ۱۹۵..... | توصیف ابعاد آزمون SCL- 90-R.....                  |
| ۱۹۵..... | ۱- بعد شکایتهای جسمانی.....                       |
| ۱۹۶..... | ۲- بعد وسواسی - اجباری.....                       |
| ۱۹۶..... | ۳- بعد حساسیت در روابط متقابل.....                |
| ۱۹۶..... | ۴- بعد افسردگی.....                               |
| ۱۹۶..... | ۵- بعد اضطراب.....                                |
| ۱۹۷..... | ۶- بعد پرخاشگری (خصوصیت).....                     |
| ۱۹۷..... | ۷- بعد ترس مرضی.....                              |
| ۱۹۷..... | ۸- بعد افکار پارانوئیدی.....                      |
| ۱۹۷..... | ۹- بعد روان گسسته گرایی.....                      |
| ۱۹۸..... | توصیف شاخصهای کلی.....                            |
| ۱۹۸..... | شاخص شدت کلی (GSI).....                           |
| ۱۹۸..... | شاخص ناراحتی نشانه‌های مثبت (PSDI).....           |
| ۱۹۹..... | جمع نشانه‌های مثبت (PST).....                     |
| ۱۹۹..... | سؤالات اضافی.....                                 |
| ۲۰۰..... | اجرا و نمره گذاری پرسشنامه SCL- 90-R.....         |

- تفسیر نمرات ..... ۲۰۱
- پرسشنامه سلامت عمومی (GHQ) فرم ۲۸ سؤالی ..... ۲۰۹
- روایی و پایایی پرسشنامه سلامت عمومی ..... ۲۱۰
- پرسشنامه سلامت عمومی فرم ۲۸ سؤالی ..... ۲۱۱
- پرسشنامه افسردگی بک (BDI) ..... ۲۱۶
- روایی و پایایی پرسشنامه افسردگی بک ویرایش دوم (BDI-II) ..... ۲۱۷
- تفسیر نمرات پرسشنامه افسردگی بک ویرایش دوم (BDI-II) ..... ۲۱۸
- پرسشنامه افسردگی بک (BDI-II) ..... ۲۱۹
- پرسشنامه اضطراب بک (BAI) ..... ۲۲۵
- پایایی و روایی پرسشنامه اضطراب بک ..... ۲۲۵
- پرسشنامه اضطراب بک (BAI) ..... ۲۲۷
- مقیاس استرس ادراک شده (PSS) ..... ۲۲۸
- روایی و پایایی مقیاس استرس ادراک شده ..... ۲۲۸
- منابع فارسی ..... ۲۳۲
- منابع لاتین ..... ۲۳۷

## پیشگفتار

خداوند بزرگ و حکیم را شاکریم که به ما توفیق تهیه و گردآوری این مجموعه را عنایت فرمود. سهم اندک در جهت تعالی و پیشرفت علم و فرهنگ و ارتقاء سطح آموزشی در جاه \* فرمیده ایران اسلامی داشته باشیم.

آزمون‌های روانشناختی از جمله دروسی است که در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد رشته‌های روانشناسی و مشاوره، آموزش و تدریس می‌شود. از آنجایی که آزمون‌های روانشناختی به صورت بسیار گسترده در حوزه‌های پژوهش و مشاوره‌های بالینی، شغلی و تحصیلی مورد استفاده متخصصین این حوزه قرار می‌گیرند، بنابراین آشنایی و تسلط بر شیوه‌های اجرا، نمره‌گذاری و تفسیر این آزمون‌ها، امری لازم و ضروری برای دانش‌آموختگان رشته‌های روانشناسی و مشاوره می‌باشد.

کتاب حاضر با هدف آموزش آزمون‌های روانشناختی در متابع کارشناسی و کارشناسی ارشد تهیه و تألیف شده است. آنچه در این کتاب به آن پرداخته می‌شود در سه فصل تنظیم گردیده است. در فصل اول، تعریف «هوش» از نظر صاحب‌نظران و پژوهشگران روانشناسی و تاریخچه مختصری از مطالعات هوش آورده شده است. در فصل دوم به «ویژگی‌های آزمون‌ها» و انواع طبقه‌بندی‌های آزمون‌ها پرداخته می‌شود و در فصل سوم «نحوه اجرا، نمره‌گذاری و محاسبه هوشبهر» تعدادی از آزمون‌های هوشی پرکاربرد در نظر گرفته شده است. در بخش ضمیمه نیز تعدادی

آزمون‌های مربوط به سلامت، برای آشنایی و آموزش دانشجویان با این نوع آزمون‌ها آورده شده است.

و اما، علی‌رغم اینکه تلاش شده است که در نگارش کتاب حاضر، مطالب و آموزش‌ها بدون نقص یا بهتر بگوییم با کمترین نقص و اشکال باشد. با این وجود هیچ اثری عاری از خطا و اشتباه نمی‌باشد، لذا از تمامی اساتید فرهیخته، محققین محترم، دانشجویان عزیز و تمام خوانندگان گرامی خاضعانه استدعا داریم، نظرات و پیشنهادات خود را از طریق آدرس الکترونیکی [soheilazakizadeh@gmail.com](mailto:soheilazakizadeh@gmail.com) ارسال نمایند تا ان شاء الله در چاپ‌های بعدی مورد استفاده قرار گیرد.

این مجموعه که با یاری اساتید هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی از جمله دکتر بختیارپور و دکتر فرازبندش تهیه شده است، می‌تواند منبع مفیدی برای آشنایی و استفاده دانشجویان و علاقه‌مندان آزمون‌های روانشناختی قرار گیرد. در پایان لازم می‌دانم از پویا سلمان‌نیا، پسر عزیزم که من را در نوشتن این مجموعه یاری فراوان نمود، تشکر و قدردانی کنم.

سهیلا زکی‌زاده

دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی